

RADOVAN DÁVID

vzdělávací společnost

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Právní aspekty otcovství“

**Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí
Instituce akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR**

**Termín a místo konání: 23. července 2026 od 9:00
online**

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

sedmnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, osmnáctiletá praxe lektora právnických fakult v Brně a Bratislavě, patnáctiletá praxe v oblasti vzdělávání úředníků, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Otcovství je právní institut, který spojuje biologickou realitu, osobní identitu a právní odpovědnost muže za dítě, které uznává nebo které mu je určeno soudem. Zatímco mateřství bývá právně nepochybné, otcovství je oblastí, v níž se nejčastěji střetávají právní fikce, domněnky, osobní přesvědčení a genetická realita. Český právní řád vychází z tradiční koncepce tří zákonných domněnek otcovství (§ 776 až § 789 OZ), avšak jejich praktické uplatnění je stále složitější – zejména v době asistované reprodukce, změn pohlaví, nových forem partnerského soužití či přeshraničních případů.

Právní jistota dítěte a stabilita rodinných poměrů jsou klíčové, ale zároveň je nutné zachovat právo na pravdivé určení rodičovství. Tyto dvě hodnoty se mohou dostávat do napětí, zvláště pokud do právních vztahů vstupuje moderní medicína nebo mezinárodní prvek. Stejně tak otázky popření otcovství, lhůt, účastenství či genetických testů vyžadují citlivé a právně přesné zacházení.

Seminář poskytne komplexní výklad právní úpravy určování, uznání a popření otcovství, včetně vztahu mezi biologickým a právním otcovstvím, procesních aspektů, účastenství OSPOD a specifik soudní praxe. Výklad se zaměří i na nové fenomény, jako jsou otcovství po asistované reprodukci, postavení transgender osob, zápisy do matriky či mezinárodní uznávání rozhodnutí. Účastníci získají nejen přehled platné legislativy, ale také dovednost kvalifikovaně argumentovat při obhajobě práv dítěte, rodičů i třetích osob. Cílem školení je posílit právní jistotu pracovníků OSPOD, matrik, soudů a všech, kteří do rozhodování o statusu dítěte vstupují.

Na konci vzdělávacího programu bude účastník schopen:

- vysvětlit právní rámec určování a popírání otcovství podle OZ
- rozlišit tři zákonné domněnky otcovství a jejich hierarchii
- posoudit účinky uznání otcovství před matrikou nebo soudem
- určit, kdy lze podat žalobu na popření otcovství a kdo je k tomu legitimován
- vysvětlit procesní postavení OSPOD v řízení o otcovství
- chápat důsledky asistované reprodukce pro určení otce dítěte
- orientovat se v otázkách zápisu do matriky a opravy údajů
- hodnotit právní význam genetických testů a jiných důkazů
- vyložit vztah biologického, právního a sociálního otcovství
- aplikovat judikaturu ÚS, NS a ESLP na případy popření otcovství
- posoudit postavení otce po změně pohlaví a jeho práva k dítěti
- kvalifikovaně řešit mezinárodní situace a kolize právních řádů
- chránit nejlepší zájem dítěte při rozhodování o statusových otázkách

Obsah kurzu:

1. Právní vymezení otcovství

- Otcovství jako právní a biologický institut
- Zakotvení v občanském zákoníku (§ 776–789 OZ)
- Zásada právní jistoty a ochrany rodiny
- Souvislost s Úmluvou o právech dítěte
- Právo dítěte znát svůj původ
- Význam otcovství pro rodičovskou odpovědnost
- Etické a společenské aspekty
- Historický vývoj právní úpravy

2. První domněnka otcovství – manžel matky

- Právní účinky manželství
- Otcovství manžela matky dítěte
- Lhůty pro popření otcovství
- Postavení manžela i matky v řízení
- Vliv rozvodu, rozluky a smrti manžela
- Náhradní doručení a otcovství post mortem
- Judikatura českých soudů
- Ochrana práv dítěte

3. Druhá domněnka – uznání otcovství souhlasným prohlášením

- Podmínky uznání otcovství (§ 779 OZ)
- Forma a způsob učinění prohlášení
- Postavení nezletilého otce
- Možnost uznání před narozením dítěte
- Opravy údajů v matrice
- Zneužití nebo omyl při uznání
- Vliv asistované reprodukce
- Povinnost informovat a procesní postup

4. Třetí domněnka – určení otcovství soudem

- Zahájení řízení o určení otcovství
- Aktivní legitimace a lhůty
- Důkazní prostředky a genetické testy

- Postavení dítěte a matky v řízení
- Role OSPOD jako opatrovníka
- Soudní rozhodnutí a jeho účinky
- Možnost popření po pravomocném určení
- Náklady a procesní garance

5. Popření otcovství

- Lhůty a oprávněné osoby (§ 785 a násl. OZ)
- Právo otce, matky a dítěte na popření
- Povaha lhůty – hmotněprávní či procesní
- Zvláštní řízení podle ZŘS
- Možnost popření po uplynutí lhůty – judikatura ÚS
- Zásada proporcionality a právní jistoty
- Ochrana rodinných vztahů
- Důsledky popření otcovství

6. Asistovaná reprodukce a otcovství

- Zákonný rámec podle zákona o specifických zdravotních službách
- Souhlas partnera ženy s umělým oplodněním
- Nepopíratelnost otcovství po asistované reprodukci
- Vztah biologického a právního otce
- Etické otázky a ochrana práv všech zúčastněných
- Mezinárodní případy (např. surrogační otcovství)
- Možnost soudního přezkumu
- Právní důsledky anonymního dárcovství

7. Transgender otcovství

- Novela OZ a zákona o matrikách účinná po 2025
- Změna pohlaví a status rodiče
- Určení otcovství po změně pohlaví rodiče
- Práva dítěte a respekt k identitě rodiče
- Postavení matrik a OSPOD
- Přeshraniční uznávání rodičovství
- Judikatura ESLP
- Ochrana rodinného života

8. Mezinárodní a přeshraniční případy

- Uznávání zahraničních rozhodnutí o otcovství
- Mezinárodní únosy dětí a otázky statusu
- Právní pomoc podle Haagských úmluv
- Vztah k evropskému právu (Brusel II ter)
- Kolize domněnek a právních řádů
- Role mezinárodní matriky a konzulárních úřadů
- Dopady na státní občanství dítěte
- Praktické příklady

9. Otcovství v souvislosti s osvojením

- Přechod rodičovských práv na osvojitele
- Zánik otcovství biologického rodiče
- Dohody o osvojení a jejich právní účinky
- Postavení otce po osvojení
- Přístup k informacím o biologickém otci
- Souhlas otce s osvojením
- Zvláštní případy anonymního otcovství

- Ochrana práva dítěte na původ

10. Právní odpovědnost otce a povinnosti vůči dítěti

- Vyživovací povinnost a její rozsah
- Odpovědnost za výchovu a rozvoj dítěte
- Právo na kontakt a osobní styk
- Spoluúčast na rozhodování o dítěti
- Omezení rodičovské odpovědnosti
- Sankce za zanedbávání povinností
- Postavení otce po rozchodu rodičů
- Možnost mediace a dohody

11. Judikatura a aplikační praxe

- Rozhodnutí ÚS a NS k určení a popření otcovství
- Rozsudky ESLP o právu znát původ
- Dopady na českou právní úpravu
- Výkladová stanoviska MPSV a NSZ
- Modelové situace z praxe OSPOD
- Formulace právních stanovisek
- Důraz na proporcionalitu a nejlepší zájem dítěte
- Reflexe vývoje právní vědy

12. Diskuse a závěr školení